

เทศน์พระ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาบวชแล้วไง เวลาออกจากคฤหัสถ์มาบวชแล้วเหมือนกับนกมีปีกและมีหาง เวลาบวชขึ้นมาแล้วเป็นอิสระไหมล่ะ? มันเป็นอิสระไปจากไหนในเมื่อมันยังโดนกิเลสครอบงำนะ

ถ้ากิเลสมันครอบงำจิตใจเราไม่ได้นะ ทางโลกมันเป็นอิสระสิ เห็นไหม อิสระเพราะอะไร อิสระเพราะว่าร่างกายเห็นใหม่ วัตถุ ในเมื่อวัตถุมันจับต้องได้ สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่สิ้นกิเลสแล้วไง มารตามรอยไปไม่ได้ ถ้ามารตามรอยไม่ได้ มารตามใจดวงนั้นไม่ได้ เป็นอิสระ

สิ่งกระทบกระทั่งถ้ามีกิเลสอยู่นะ สิ่งนี้เจ็บปวดแสบร้อนมาก แต่ถ้าไม่มีกิเลสอยู่นะ สิ่งใดถ้ามันกระทบใจ มันกระทบใจถึงใจ ถ้ามันกระทบใจถึงใจ ใจมันรับรู้ตลอดเวลา

เวทนาของกายมี แต่มันเข้าเวทนาของจิตไม่ได้ เวทนาของจิตมันเข้าถึงไม่ได้เลย เป็นอิสระอย่างนี้ แต่พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ ทำไมโดนโจรตีจนตายหมด

ทันเรื่องของร่างกายเรื่องของวัตถุแล้ว วัตถุของโลกมันมีอยู่ทั่วไปดาษดื่นเลย ถ้าเราไปยึดกับมันเห็นใหม่ เราเป็นเจ้าของมัน ยึดกับมันก็มีการโต้แย้ง ถ้ามีการโต้แย้งเราเป็นทาสเขาเอง เราไปยึดมันเขาเอง เราเป็นทาสเขาเอง มันถึงไม่เป็นอิสระไง

ถ้าบวชแล้วเป็นอิสระ นี่อิสระเห็นใหม่ ถ้าเราจะเป็นอิสระกับเรา เราต้องดูแลใจเรา เราต้องรักษาของเรา ถ้ารักษาของเรา รักษามาจากไหน ใจมันอยู่ที่ไหนล่ะ? ใจมันอยู่ที่วัตถุหรือ ใจมันอยู่ที่ข้าวของหรือ

ศาสนวัตถุ ศาสนพิธี ศาสนธรรมเห็นใหม่ มันเป็นพิธี พิธีกรรมเห็นใหม่ พิธีกรรมก็เพื่อเข้ามาหาใจ ถ้าใจมันมีพิธีกรรมเข้ามาหานะ ข้อวัตรปฏิบัติเห็นใหม่ คูสิ

เรื่องของทาน เรื่องของการเสียดละ เรื่องของวัตถุโฆษณาเห็นใหม่ สร้างเจดีย์ สร้างวิหาร สร้างแล้วจะได้วิมานบนสวรรค์ชั้นนั้นๆ มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ ถ้าทำโดยธรรม

ทำโดยธรรมหมายถึงว่า เขาเสียดละด้วยเจตนาของเขา มันไม่มีอกุศล ไม่มีสิ่งใดๆ เข้ามาเคลือบแฝง บุญนั้นก็บริสุทธิ์ เขาก็ได้ของเขา นี่ไงวัตถุก็ได้วัตถุใจ ก็ได้วิมาน วิมานบนสวรรค์ แล้ววิมานมีคนอยู่ไหมละ สร้างวิมานแล้วเรटकนรก คนสร้างวิมาน วิมานอยู่บนสวรรค์ แต่ไอ้เจ้าของวิมานटकนรกอเวจี

เพราะว่าขนาดสร้างวิมานมันยังมีบุญกุศล แล้วการดำรงชีวิตละ เราไปทำบาปทำกรรม ไปทำอกุศล ไปทำต่างๆ จิตนี้มันก็टकนรกอเวจี ทำบุญกุศลก็ส่วนกุศลไป ทำบาปก็ส่วนบาปไป แล้วจิตมันไปไหนละ เจ้าของไม่มี เจ้าของไปอยู่ไหนก็ไม่รู้ วิมานอยู่บนฟ้า เจ้าของटकนรกอเวจีอยู่นั่นนะ

แต่ถ้าเรารักษาหัวใจของเราละ ศาสนพิธีใจ มันละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามาเป็นวัตถุ วัตถุต้องหาเงินหาทองมา ต้องแสวงหามาเพื่อบุญกุศล เพื่อผลของวิญญูะ เพื่อเกิดดี ถ้ายังมีการเกิดอยู่ก็เกิดดี

แต่ถ้ามันไม่เกิดเลยละ ไม่เกิดเลยนะมันเป็นเครื่องยืนยัน ทุกข์ใหม่? ทุกข์ จับต้องได้ใหม่? จับต้องได้ ถ้าทำลายที่นี้เห็นใหม่ ทำลายที่ทุกข์นี้ ทำลายสิ่งที่จับต้องได้ ทำลายที่ทุกข์

ทุกข์เกิดจากไหน ทุกข์เกิดจากใจนะเห็นใหม่ ลมพัด แดดออก สิ่งต่างๆ พายุเกิดขึ้นมา วัตถุที่มันโดนทำลายไป มันไม่บ่นว่าเจ็บปวดแสบร้อนเลย สิ่งที่ทำลาย ทำลายเมืองทั้งเมืองเลยเห็นใหม่ เฮอริเคนเข้ามาرابเป็นน้ำกองเลย พังไปทั้งเมืองเลย วัตถุนั้นมันไม่เดือดร้อนเลย แต่รัฐบาล คนในประเทศชาตินั้นต้องช่วยเหลือเอื้อจางกัน เพราะมนุษย์เดือดร้อน คนไม่มีจะอยู่กิน ข้าวของสิ่งเสียหายที่ชำรุดทรุดโทรมไปแล้ว มันเสียหายไปแล้วต้องมาฟื้นฟู เพราะอะไร เพราะมันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย เพราะคนมันเดือดร้อน

พอคนเดือดร้อน เขาต้องพัฒนาเพื่อคน เขาต้องทำมาเพื่อให้คนอยู่ได้ไงเห็นใหม่ วัตถุมันไม่เดือดร้อนหรอก ใจต่างหากเดือดร้อน ทุกข์มันอยู่ที่ไหน? ทุกข์มันเกิดจากใจ

สิ่งต่างๆ มันเกิดจากธรรมชาติของมัน พัฒนาขึ้นมาขนาดไหน จะสูงส่งขนาดไหน มันก็เป็นวัตถุ เราไปอาศัยมัน เราใช้มัน

ถ้าเป็นคนที่มีความสุขก็ใช้ให้มันเป็นประโยชน์ ถ้าคนไม่มีความสุข มันจะทุกข์อยู่นั่นนะ ขนาดโคจจากตึกสูงฆ่าตัวตาย เพราะอะไร เพราะมันไม่มีความสุขกับสิ่งที่มันเป็นเจ้าของนี่ไง ถ้าเราไปมองตรงนั้นว่าเป็นสิ่งที่มีความสุขได้จริง

แต่เวลาคนทุกข์คนยากมันก็มองอย่างนั้น มองว่าคนมั่งคนมีจะมีมีความสุขไง คนมั่งคนมี เพราะมันมั่งมันมีมันต้องรักษามาก ไอ้เราอยู่โคนไม้กั้นนะ ยิ่งเป็นภิกษุเป็นนักบวชเห็นใหม่ ชีวิตเป็นอิสระ เป็นอิสระจริงๆ นะ

ถ้าเป็นพระผู้น้อยเป็นผู้อิสระ ถ้าเป็นพระผู้ใหญ่เป็นผู้ปกครอง ต้องแบกรับภาระ แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ หลวงปู่มั่นท่านสั่งเห็นใหม่ คุณิ เจ้าคุณอุบาลีตั้งให้เป็นเจ้าของอาวาส เป็นอุปัชฌาย์ด้วย “พระครูเอี้ย เอ็งอยู่ในโบสถ์นี่นะ ข้าจะไปแล้วละ ข้าไม่สนใจเอ็งหรอก”

นี่เห็นใหม่ถ้าเป็นผู้ใหญ่ผู้ปกครอง ถ้าผู้ปกครองโดยการปกครองทางโลก มันเป็นกฎหมาย เป็น พ.ร.บ. สงฆ์ การปกครองเป็นเรื่องของเขา เป็นภาระรับผิดชอบ คนดีก็มี คนเห็นแก่ตัวก็มี

แต่ถ้าพูดถึงเราปกครองตัวเองล่ะ เราปกครองตัวเอง เราเข้าป่าเข้าเขาเห็นใหม่ เข้าป่าเข้าเขานะ เวลาประพฤติปฏิบัติกัน เวลาได้ผลขึ้นมาทุกคนอยากมี อยากเป็น อยากเข้าใจ แต่เวลาออกประพฤติปฏิบัติ เวลาออกไปหาเหตุ เหตุมันไม่สมควรแก่ธรรม ถ้าเหตุไม่สมควรแก่ธรรม มันจะเป็นไปได้อย่างไรล่ะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ ภิกษุบวชเมื่อแก่จะเข้าป่า “ขอให้บอกคำบริกรรมมา บอกเหตุบอกวิธีการมา” บวชเมื่อแก่อยากจะเข้าประพฤติปฏิบัติ ไม่มาเรียนปริยัติอยู่ ไม่มาเรียนทรงจำธรรมวินัยอยู่ จะเข้าประพฤติปฏิบัติ เข้าป่าเข้าเขานะ นี่มีมาก เวลาเข้าไปในป่าในเขา เวลาเข้าไปถ้าเจอเหตุการณ์วิกฤต เจอเหตุการณ์ต่างๆ มันก็สู้ ถ้าสู้ขึ้นมามีโอกาสเห็นใหม่ ถ้าเกิดเหตุการณ์วิกฤต ไปเจอ

ผีหลอก ไปเจอต่างๆ วิ่งกลับมาหาพระพุทธเจ้ามากเลย พระพุทธเจ้าบอกกลับไปใหม่ กลับไปใหม่ เพราะวิธีการทำไม่ถูกใจ

มันไปสำคัญคนก่อน สำคัญคนที่ว่าเรายังใหญ่ใจ กิเลสมันร้ายกาจนัก เป็นคฤหัสถ์เห็นใหม่ เราเป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา อุบาสกต้องดูแลต้องอุปฐากครูบาอาจารย์

เวลาบวชแล้วเป็นพระเป็นเจ้า มันยิ่งใหญ่ ถ้ากิเลสมันยิ่งใหญ่ขึ้นมาแล้ว ทำอะไร มันก็ยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่มันก็ทำผิดเห็นใหม่ มันจะยิ่งใหญ่มาจากไหน เพราะอะไร เพราะบวชมาแล้ว มันก็บวชมาเพื่อเป็นนักรบ รบกับกิเลส

ถ้ารบกับกิเลสมันยิ่งต่ำต้อยนะ ต่ำต้อยเพื่ออะไร ต่ำต้อยเพื่อไม่ให้กิเลสมันพองตัวใจ เราทำตัวเอง ถ้าเราไปทำตามกิเลสมันจะยิ่งใหญ่ ถ้ายิ่งใหญ่ขึ้นมาละ สิ่งนี้มันจะเป็นความเป็นธรรมใหม่? มันจะเป็นสมาธิได้ไหม? มันเป็นทัฬหีขวางหม้อ ถ้าทัฬหีขวางหม้อมันไม่รู้รสชาติอะไรเลย มันเป็นทัฬหี เขาจะดื่อก็กดกไม่ได้เพราะทัฬหีมันขวางอยู่ ความยิ่งใหญ่ของเรามันขวางใจเราเอง แล้วมันยิ่งใหญ่ไปไหน ก็คนเหมือนกันเพียงแค่เป็นนักบวช

บวชขึ้นมาแล้วเพื่อชำระกิเลส ชำระกิเลส ชำระกิเลสที่ไหน กิเลสมันอยู่ที่ใจ มันก็ไม่มี ความอหังการ เพราะเราอหังการตัวเอง เราอหังการ เราคิดว่าสิ่งนี้มันเป็นคุณประโยชน์กับเรา

แต่สิ่งที่มันเกิดขึ้นมาจากใจมันเป็นนามธรรมนะ ถ้าเป็นนามธรรมสิ่งที่ เป็นนามธรรมมันก็ทำลายใจเรา มันทำลายใจเราละ เพราะมันบังไว้หมดเลย มันบังเห็นใหม่ คุณติ สอุปาทิเสสนิพพาน สิ่งนี้มันมีอยู่ในใจ มันมีอยู่ในใจ ความสุขมันมีอยู่ในใจ

สิ่งต่างๆ มันเป็นวัตถุ วัตถุก็คือวัตถุ วัตถุเครื่องดำเนินอยู่นี้ วัตถุเครื่องดำเนินเห็นใหม่ บังจายเครื่องอาศัยสิ่งนี้ดำเนินอยู่นี้ เราใช้หมดก็ได้ชีวิตนี้ ใช้หมดคนอื่นใช้ต่อไป

แต่หัวใจนี้ประเสริฐมาก หัวใจมันปล่อยวางมาหมด มันปล่อยวางมาหมด มันมีความรุ่มเย็นของใจ สโมสรรสันนิบาตของผู้ที่มีธรรมในหัวใจ นี้คุณธรรมะกันนะ วิหาร

ธรรม สิ่งนี้มีความสุขในหัวใจเห็นใหม่ ธรรมสากจณา เอตมฺมงฺกลมุตฺตมํ ถ้าพูดธรรมะกัน
มันรื่นเริงมันเข้ากัน โดยธรรม

แต่ถ้ามันพูดเรื่องธรรมมันขัดขวางกัน ทัพพีมันก็ขวางหม้อในหัวใจเราอยู่แล้ว
แล้วสิ่งนี้ที่ปฏิญาณนี้จะให้คนอื่นเชื่อ ทุกคนต้องฟังเรา ทุกคนต้องเชื่อเรา ใครมันจะไปเชื่อ
ล่ะ เพราะมันมีทัพพี ทัพพีมันก็ชนกันนะสิ

สิ่งนี้เวลาสนทนาธรรมมันไม่เป็นธรรม ถ้ามันเป็นมงคลมันเป็นธรรมขึ้นมา เป็น
ธรรมฟังแล้วมันรื่นเริงนะ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันกลัวธรรม กิเลสนี้มันกลัวธรรม
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าเราพูดครูบาอาจารย์ที่มีธรรมในหัวใจ มันออกมาจากใจ ออกมาจากสัจจะ
ความจริง ออกมาจากธรรมมันรื่นเริง มันน่าฟัง แล้วกิเลสมันกลัวด้วย แต่ถ้ามันเป็นกิเลส
นะ เวลาพูดออกมามันไม่รื่นเริง มันไม่รื่นเริงเพราะอะไร เพราะมันมีกิเลสแฝงออกมา
ด้วย สิ่งที่เป็นกิเลสแฝงออกมา

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสะอาดบริสุทธิ์มาก สิ่งนี้มีคุณค่ามาก
เห็นใหม่ ประมัตถธรรม กราบธรรมๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมจริงๆ

แต่เรากราบกิเลส เพราะกิเลสมันอ้างธรรม มันอ้างว่าธรรม มันกราบ มันกราบ
กิเลสด้วย พอกราบกิเลสไปกิเลสมันก็ย้อนกลับมาทำลายเรา เพราะมันขวางอยู่ในหัวใจ
เราอยู่แล้ว แล้วสิ่งที่พอใจกับมัน พอใจกับมันคือสิ่งที่มันขัดขวางในใจ แล้วพอใจกับมัน
มันก็ฟูนะสิ กิเลสมันก็ตัวใหญ่ขึ้นมา แล้วกระทำมันก้าวเดินไม่ได้เลยนะ เราอ่อนแอ
ทุกข์ยากเห็นใหม่

เวลาบวชแล้วทำไมทุกข์ยาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกสิ่งนี้
ประเสริฐที่สุด การบวชเป็นภิกษุประเสริฐที่สุด เพราะอะไร เพราะเวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการคฤหัสถ์ เทศน์อนุปฺพุทฺถิกา เทศน์เรื่องของท่าน ถ้าเขารู้จัก
การเสียสละ เขามีการให้ท่าน เขารู้จักเสียสละ เรื่องของท่าน เรื่องของสวรรค์ เรื่องของ
เนกขัมมะ เทศน์เรื่องของการเสียสละขึ้นมาก่อน ถ้าเสียสละแล้วถึงได้เนกขัมมะถึงออก

บวช คฤหัสถ์ออกบวช ออกบวชมาเพื่ออะไร ออกบวชมาเพื่อต้องการเวลานะ เวลาที่กว้างขวางนะ

ภิกษุ นักรบ มีหนทางกว้างขวาง คฤหัสถ์เป็นผู้มีทางคับแคบ หน้าที่การงานของเรา เราเป็นคฤหัสถ์นะ หน้าที่การงานของเขา เขาต้องทำมาหากิน เขาต้องรับผิดชอบเห็นใหม่ เรื่องครอบครัว เรื่องสังคม เรื่องต่างๆ ต้องรับผิดชอบหมดเลย เวลาออกมาเป็นภิกษุ ภิกษุนักรบในศาสนาพุทธเห็นใหม่ ยกเว้นให้ภิกษุ ทุกอย่างยกเว้นให้หมดเลย แล้วเวลาออกประพฤติปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมงนะ เว้นแต่ที่เรารับผิดชอบ เราเข้าเวร เราช่วยกันดูแล เราก็สละเวลาออกมาเพื่อสังคม เพื่อหมู่คณะ

คูลี เวลาเราไปบิณฑบาต เท้าเดินไปก้าวอย่างไร เท้ามันเกียงมือใหม่ล่ะ? เท้ามันเกียงปากใหม่? ปากเวลากลับมาแล้วฉันอาหาร ปากได้แต่เคี้ยวแต่กิน มันไม่เดินไปข้างเลยเห็นใหม่ มือทำงานเป็นระวิงเลยนะ แล้วมันหัวไม่ทำมั่งล่ะ สังคมพระเราก็เหมือนกัน ในวัดๆ หนึ่ง พระที่เสียดสละมาเป็นเท้า เสียดสละมาเป็นมือ เสียดสละมาเป็นศิรชะ เสียดสละเป็นหูเป็นตา ช่วยเหลือกันเจือจางกัน สังคมมันก็ไปได้ สังคมก็เป็นความดี

ถ้าความดีเกิดขึ้นมาทำขึ้นมาแล้ว มันเป็นเพื่อใครล่ะ? เพื่อคนคนนั้นนะ เพราะการกระทำทุกอย่างไม่มีของฟรี เพราะเราทำขึ้นมา คุณครูบาอาจารย์ท่านว่าสิ มีข้อวัตรปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติมันมีกับหัวใจของเราไป

ถ้าเรามีข้อวัตรปฏิบัติเราจะไม่เก้อเจินกับสิ่งใดๆ เลย เราไม่เคยทำงานในตำแหน่งหน้าที่ใด พอไปทำมันผิดพลาดไปหมด แต่ถ้าคนทำเคยทำอยู่แล้ว มันจะต่างคนต่างทำ มันก็เหมือนร่างกาย สังคมก็เหมือนร่างกาย เหมือนกับเราอยู่ในเรือ เราต้องอาศัยเรือเข้าฝั่ง

นี่มันสังคมของสงฆ์ สังฆะ สังฆะคือหมู่สงฆ์ หมู่สงฆ์หมู่ที่จะประพฤติปฏิบัติ การสอนอันประเสริฐคือการสอนโดยไม่ต้องสอน การดำรงชีวิตของเราชาวบ้านเขา มองดูกันอยู่นะ

เวลาใครจะบวชก็แล้วแต่ เรื่องของกิเลสนะ บวชออกไปเป็นพระจะไปอยู่อย่างไร แก่แต่่าขึ้นมาใครจะดูแลรักษา มันวิตกวิจารณ์ไปหมดเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม

พุทธเจ้า “ถ้าใครอยากอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้อุปัฏฐากภิกษุไขเถิด”

แล้วเวลาภิกษุไข เวลาคนเจ็บไขได้ป่วยในวัดดูแลกันใหม่ ถ้ามีข้อวัตรปฏิบัติ มีคุณธรรมมันก็ดูแลรักษา ดูแลรักษาเพื่อใคร รักษาเพื่อเราไง เพราะว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้แล้ว ให้อุปัฏฐาก ให้ดูแล

มันเป็นการจรรโลงศาสนา มันเป็นการจรรโลงหมู่สงฆ์ มันเป็นการจรรโลงเห็นใหม่ เอื้อเพื่อในธรรมและวินัย มันมีความเอื้อเพื่อ มีความเผื่อแผ่ มีความเป็นไป สิ่งนี้มันมีอยู่แล้วไม่ขาดไม่แคลนหรอก เราไม่ต้องไปละโมบโลภมาก เราไม่ต้องไปกักตุนสิ่งต่างๆ ไม่ต้องหรอก มันขาดให้มันขาดด้วยกัน หัวหน้าที่ต้องตายไปก่อน หัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบ ถ้าหัวหน้าที่ไหนมีหัวหน้าที่ตายไปก่อนเลย ถ้าหัวหน้าอ้อมหิมิลิมันแล้ว ลูกน้องตายก่อนนะ สงฆ์สังฆะนั้นอยู่ไม่ได้หรอก

สังฆะมันอยู่ได้ ถ้ามันขาดเหลืออะไร หัวหน้าต้องรับผิดชอบสิ หัวหน้าต้องรับผิดชอบต่อเห็นใหม่ ผู้นำไง การจะเป็นผู้นำมันหาได้ยากนะ ถ้าหาได้ยากเห็นใหม่ ขณะที่เราเจอผู้นำ เราควรจะทำประพฤติกฎปฏิบัติใหม่ เราเป็นคนไขนะ เราเจ็บไขได้ป่วย เวลาเราเจอหมอเจอยา เราควรจะทำรักษาโรคภัยไขเจ็บเราใหม่ ถ้าเราจะรักษาโรคภัยไขเจ็บของเรา เราต้องรีบชวนขวย ถ้าไม่รีบชวนขวยนะ เวลาเขาไปโรงพยาบาลกันเห็นใหม่ เวลาเขาจะผ่าตัด เขาต้องเตรียมร่างกาย เขาต้องทำความสะอาด เขาถึงได้ผ่าตัดเพื่อไขนั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน เราจะแก้กิเลสของเรา เราทำความสงบของใจได้ใหม่ เราจะแก้ไขเราใหม่ เราจะมีความเอื้อเพื่อในตัวเราเองใหม่ เอื้อเพื่อในตัวเราเองนะ ไม่ต้องเอื้อเพื่อใครเลย เอื้อเพื่อตัวเอง มันจะมีโอกาสประพฤติกฎปฏิบัติไง มันจะมีโอกาสเข้ามา

สิ่งนี้มันก็ไม่เกิดความอหังการ ธรรมมันเกิดที่นั่นนะ ผู้ใดมีธรรมเห็นใหม่ สูงสุดสูงสุดสามัญ มันไม่มีอวดตาในหัวใจ สิ่งที่การกระทำไปมันเป็นที่รับผิดชอบ มันเป็นเรื่องภาวะ ภารา หเว ปลูกขุขุชา แม้แต่ขันธุ์ เวลาต้องรับผิดชอบต่อมันไป ขันธุ์นี้นะ ร่างกายนี้

แต่ทางโลก ร่างกายเห็นใหม่ต้องอึดหมีพลีมัน ต้องขัดผิวกัน ต้องดูแลกัน ต้องให้มันสวยๆ งามๆ แล้วประสาธรมของเรา มันเป็นที่ไปไม่ได้ มันเป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา

สิ่งที่เป็นอนัตตามันหมุนเวียนในวัฏจักรของมันเป็สภาวะแบบนั้น วัฏจักรของมัน ถ้ามีธรรมในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงเห็นวัฏจักรของมัน แต่หัวใจของเรา เราไม่เห็นวัฏจักรของมัน แต่เพราะมันมีกิเลส กิเลสมันขวางใจอยู่ พอกิเลสมันขวางใจเราอยู่ มันก็พอใจตามเรื่องของโลกเขา มันก็เป็นสุขะ มันก็เป็นเรื่องของโลก รื่นเริงกัน

แต่ถ้าเป็นธรรมเห็นใหม่ เป็นธรรมมันเป็นสุขะ สิ่งที่เป็นสุขะ สุขะจะเกิดได้อย่างไร? สุขะนี่ก็เป็นสุขะ พูดกันปากเปียกปากแฉะนะ เป็นสุขะ พกหนังสือสุขะกันนะ สิ่งที่เป็นสุขะมันเกิดขึ้นมาจากหัวใจ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก้กิเลสไปได้เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันสะเทือนใจมาก

มันสะเทือนใจคนที่มีคุณธรรม แล้วเวลามันจะเกิดสุขะ มันก็ต้องหัวใจที่มีคุณธรรม หัวใจที่มีคุณธรรมมันมีความอ่อนโยนของมัน ถ้าหัวใจที่ไม่มีความอ่อนโยนมันทำงานไม่ได้หรอก

ดูสิ เขาปั้นหม้อปั้นไห ดินมันต้องนี้มนวลควรเหนียวการงาน เขาต้องทำดินนั้นให้มันนวล ควรจะปั้นดินปั้นไหขึ้นมา หัวใจมันแข็งกระด้าง หัวใจมันอึดเต็มตัวอย่างนั้น มันจะไปทำงานอะไร มันทำงานไม่ได้ มันก็เป็นวิปัสสนิก มันก็เอาหัวใจมาสวมใส่หัวมัน มันยังออกเป็นมิจาไปใหญ่เลย มิจาเพราะอะไร เพราะกิเลสมันเป็นใหญ่ในหัวใจเห็นใหม่

วิปัสสนาโดยกิเลส มันก็เป็นกิเลสทั้งนั้นนะ แต่อำธรมว่าเป็นความปล่อยวาง เป็นความว่าง ความว่างของกิเลสไง มันไปสุดเขตสุดแดนของมัน มันแสดงตัวเต็มทีของมันแล้วมันก็ปล่อย มันเหมือนกับการขับเคลื่อนของจรวด มันขับเคลื่อนไปจนหมดกำลังของมันแล้ว จนหมดเชื้อเพลิงแล้วมันก็ปล่อย แล้วมันก็ตกไป จรวดยังขึ้นไปพหมดแล้ว เครื่องมันก็ตก

ความคิดมันก็คิดไปถึงที่สุดแล้ว มันก็สุดสิ้นของมันแล้วมันก็ตก พอตกมันก็เป็นความว่าง ความว่างนี้เป็นความว่างของใคร? ความว่างมันก็เป็นความอหังการในหัวใจ แต่ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา มันมีอหังการมาจากไหน? มีแต่ความรื่นเริง มันมีความองอาจกล้าหาญ องอาจกล้าหาญมันเป็นกลางนะ องอาจกล้าหาญในความถูกต้อง องอาจกล้าหาญโดยกิเลส องอาจกล้าหาญในกิเลสเห็นใหม่ มันก็ขวางเขาไปหมด

ถ้าองอาจกล้าหาญโดยธรรม โดยธรรม ฟังสิ โดยธรรม มันจะเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ มันเจือจานแม้แต่หัวจรดหาง มันเป็นคุณธรรมไปทั้งนั้นนะ มันเป็นความรื่นเริง มันเป็นความสุข มันไม่ขัดแย้งกับหมู่คณะ มันไม่ขัดแย้งกับสิ่งใด

ร่างกายเราไม่เกิดพิการ มันไม่เคยเจ็บไข้ได้ป่วยในร่างกาย เราจะเป็ความทุกข์อย่างไร แม้แต่หนามตำเท้า เดินบิณฑบาตเดินไปเหยียบเศษแก้ว เดินมามันยังโยกเขยกเลย แล้วนี่สิ่งใดๆ ที่เกิดในหมู่สงฆ์ เกิดในหมู่ของเรา ในหมู่สงฆ์ จากหมู่สงฆ์ข้างนอกสังฆะ อริยทรัพย์จากภายใน สังฆะเกิดจากภายใน สังฆะมันเกิดจากภายใน ถ้าสังฆะเกิดจากภายในเห็นใหม่ คุณิ นางวิสาขาไม่ได้บวชก็เป็นพระโศดาบัน นี่มันเป็นสังฆะจากภายใน

ถ้าสังฆะจากภายใน เป็นอริยสงฆ์จากภายใน สงฆ์อันแท้จริงเกิดจากที่นี่เห็นใหม่ ถ้าสงฆ์แท้เกิดจากที่นี่ จะทำอย่างไรให้เกิดที่นี่ละ มันต้องรักษาพื้นฐาน ต้องรักษาใจก่อน ใจมันควรเปิด ควรจะเพื่อแผ่ให้กัน

การเพื่อแผ่มันเพื่อแผ่ขึ้นมาแล้ว มันเพื่อแผ่กลับมาใจเรานะ การเพื่อแผ่คนอื่นเพราะอะไร เพราะมันเป็นคุณธรรม มันเป็นความเพื่อแผ่จากหัวใจ มันเป็นการให้ เป็นการเสียสละ พอเสียสละมันก็เปิดพื้นที่ในใจ

แต่ถ้ามันเป็นการเอารัดเอาเปรียบ มันปิดหมดเลยปิดกันเลย ทำลายป่าแต่ป่ายังอยู่ มันไม่เห็นป่า ไม่เห็นอะไรเลย เห็นแต่การเอารัดเอาเปรียบ มันเป็นอาการของใจ มันเป็นอกุศล อกุศลมันก็เหยียบย่ำเขาไป พอเหยียบย่ำเขาไปมันก็ปิดใจตัวมันเอง

ถ้ามันมีการเพื่อแผ่ มีการคิดถึงสังคมคิดถึงโลก มันจะเปิดใจของเราเอง การเสียสละ คนที่เสียสละเป็นผู้ได้ ถ้าผู้ได้ขึ้นมาพระโศดาบันจะเกิดตรงนั้น เกิดตรงที่สถิต

ของพระโศดบันไ้ พระโศดบันมีโอกาสให้โศดบันเข้ามาสถิตในหัวใจของเราได้ แต่ ถ้าเราไม่เปิดโอกาสให้ที่ตั้งที่สถิตของโศดบันขึ้นมาเลย แล้วมันจะวิปัสสนากัน อย่างไร? มันจะเอาผลงานมาจากไหน? แล้วใครเป็นผู้รับผลประโยชน์เห็นใหม่

เวลาบอกเวทนาทางสุข ทุกข์สุขทางโลกเป็นเวทนา ความสุข ความทุกข์ ทางโลก เขาารู้จากกันเห็นใหม่ แล้วถ้าวิมุตติสุขมันสุขได้อย่างไร มันไม่สุขในเวทนาๆ มันเกิด ความสุขมาจากไหน เวลาถามถามกันมากเหลือเกินนะ นี่วิมุตติสุขๆ สุขอื่นใดเท่าความ สงบไม่มี แล้วมันสุขอย่างไรนะ สุขเท่ากับความสงบไม่มี

เวลามันเกิดความอหังการของใจ อันนั้นเป็นความสุขหรือ ความว่างนั้นเป็น ความสุขหรือ เพราะความสุขอย่างนี้มันไม่คงที่ ความสุขอย่างนี้มันเป็นอนิจจัง เพราะมัน เกิดดับเกิดดับในหัวใจของเรา มันจะเป็นความสุขมาจากไหน? แล้วเราไปติดความสุข อย่างนี้มันจะเป็นความสุขได้อย่างไร? มันก็สุขเวทนา มันก็เกิดดับ มันไม่เป็นความจริง

แต่ถ้ามันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมาเห็นใหม่ สัจจะความจริงมาจากไหน? สัจจะ ความจริงมันเปิดพื้นที่ มันมีการเสียดสละ มีความเอื้อเฟื้อ มันเปิดพื้นที่ให้มันก่อน ไม่เปิด พื้นที่ขึ้นมาให้มันรับผล มันจะเอาอะไรไปรับผล ผลการกระทำ ผลที่ตั้งภาวสวะ ตัวภพ ตัวใจ ใจอยู่ไหนๆ ใจเวลาประพุดติปฏิบัติใจอยู่ไหน

วันนี้วันมาฆบูชานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการพระสงฆ์ ๑,๒๕๐ องค์ มีใครค่านองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าค่านภิกษุใน ๑,๒๕๐ องค์นั้นใหม่

ในคราวลงอุโบสถคราวหนึ่ง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้แสดง อุโบสถ ตั้งแต่ปฐมยาม มัชฌิมายาม จนถึงยามสุดท้าย จนพระอานนทน์นิมนต์แล้วนิมนต์ อีคนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนทน์

“เราจะไม่แสดงปาติโมกข์ ถ้าแสดงปาติโมกข์ภิกษุ ๒ คนนั้นจะตกนรก หัวจะ แดกเป็น ๘ เลียง” หัวจะแตกเป็น ๘ เลียง หัวนี้จะแตกเลย

เพราะอะไร เพราะเป็นพระไม่บริสุทธิ์อยู่ในสังคม พระไม่บริสุทธิ์คือมันผิดศีล ไม่ใช่บริสุทธิ์พระอรหันต์หรือ เป็นผู้ผิดศีล จนพระอนรุทธะกำหนดจิตดู พระอนรุทธะ

นี้รู้วาระจิต มีฤทธิ์เลิศทางรู้วาระจิต เห็นแล้วลุดไปจูมมือพระ ๒ องค์นั้นออกจากสังฆะ
นั้นเลย แล้วพระอานนท์ก็นิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงปาติโมกข์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสลดใจมาก “ต่อไปเราจะไม่แสดงปาติโมกข์
แล้ว จะให้พวกเชอภิกษุของเราแสดงกันเอง” เห็นไหม ทำการแทนองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า

ในหมู่สงฆ์ที่ไม่บริสุทธิ์! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่แสดงธรรม
ยังให้ออกไป แล้วในวันมาฆบูชา สงฆ์ ๑,๒๕๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
แสดงโอวาทปาติโมกข์ โอวาทปาติโมกข์เกิดจากใคร พระภิกษุที่เป็นพระอรหันต์ยัง
จะต้องแสดงปาติโมกข์อีกหรือ สิ่งที่เราจะแสดงปาติโมกข์เราจะแสดงปาติโมกข์กัน ปาติโมกข์
เห็นไหม สัต ๒๒๗ ข้อ มันเป็นการแสดงเพื่อความบริสุทธิ์ของสงฆ์

สงฆ์คือสมมุติสงฆ์เรา เราต้องแสดงปาติโมกข์กัน แสดงปาติโมกข์เพื่อให้เราเริ่ม
เรียงอาชญาในกฎ ในธรรมเนียม ในธรรมเนียมปฏิบัติของพระ ถ้าพระยังมีศีลบริสุทธิ์อยู่
อย่างนี้ โอกาสที่เราจะมีศีล สมาธิ ปัญญา มันจะเกิดโอกาสเข้ามาจากในหัวใจ

เปิดพื้นที่ เปิดพื้นที่ให้กับโสดาบัน เปิดพื้นที่ให้สัททาคามี เปิดพื้นที่ให้กับ
อนาคามี แต่ต่างคนต่างไม่ทำ ต่างคนต่างไม่เอื้อเพื่อในวินัย เป็นอาบัติปาจิตตีย์ตั้งแต่
เริ่มต้น เริ่มต้นถึงคราวทำอุโบสถไม่ทำอุโบสถเห็นไหม

ในวัดวัดหนึ่งถ้าครบสงฆ์ แล้วสงฆ์ไม่มีใครสวดปาติโมกข์ได้ปรับอาบัติปาจิตตีย์
ทั้งหมดเลย ถึงได้ส่งสงฆ์องค์ใดองค์หนึ่งไปศึกษา เพราะสมัยพุทธกาลไม่มีหนังสือ ไป
ศึกษาปากเปล่าจากสำนักอื่นมา อนุญาตให้ไปได้ต้องศึกษากลับมา กลับมาเพื่อแก้อาบัติ
ใจ เพื่อปลดอาบัติของหมู่คณะใจ สิ่งนี้เพื่อให้เริ่มเรียงอาชญา ให้อยู่ในข้อปฏิบัติเดียวกัน
ให้ย้อนกลับมาในหัวใจ ข้อวัตรปฏิบัติจากภายนอก ข้อวัตรปฏิบัติจากภายใน

ข้อวัตรปฏิบัติจากภายในนะ เวลาผู้ที่บริหารเขาใช้บริหาร เขาใช้ปัญญาของเขา
ผู้บริหารคิดการบริหารจัดการจนเครียดมาก นั่นเป็นการบริหารจัดการในเรื่องของวัตถุ
แต่เวลาถึงจัญญามันเกิดเห็นไหม ข้อวัตรภายใน มรรคญาณมันเกิดเห็นไหม มรรคญาณ
มันเกิดขึ้นมา กงจักรเกิดกับธรรมจักรเกิดในหัวใจ มันต่างกันอย่างไร?

เวลากงจักรเกิด กงจักรมันหมุนเข้าไป มันทำลายกิเลสทั้งหมด กงจักรมันทำลายกิเลสนะ กงจักรมันทำลายเรา เราก็อ่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมใจ แต่มันเป็นกิเลสเข้าไปทำลายเรา เราก็อ่าสิ่งนี้ยังเป็นมรรค เป็นมรรคอยู่ นี่ใจเราไม่เปิดพื้นที่ มันมีคแปดด้าน มรรค ๘ มีคแปดด้าน มันเข้าไปทำลายกิเลสไม่ได้ มันก็เป็นกงจักรนะสิ

ถ้าเป็นธรรมจักรละ มันสว่างขึ้นมา มันรู้เข้าจากภายในขึ้นมา ภายในมันจะรู้เข้าจากภายใน ภายในมันย้อนกลับเข้าไปธรรมเห็นใหม่ ถ้าธรรมจักรมันเกิด สิ่งนี้มันเกิดอย่างนี้ เกิดอย่างไร นี่ข้อวัตรภายใน

ถ้ามีข้อวัตรภายใน มันมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มันรู้จักถนอมรักษานะ คนเราเมื่อรู้จักถนอมรักษา ปลูกต้นไม้ ปักมันเอาตั้งแต่ปลายลงเลย แล้วก็เอาน้ำรดๆ จะให้มันขึ้นมามันเป็นไปได้อย่างไร เขาต้องเอาโคนลง เอาโคนลงเขายังต้องมีการบำรุงรักษาโคนต้น เขายังต้องมีรักษาให้น้ำให้ปุ๋ย เพื่ออะไร ก็เพื่อรักษาให้มันงอกงามขึ้นมา ให้มันแตกขึ้นมา

นี่พุทธะ หน่อของพุทธะมันจะแตกขึ้นมา หน่อของพุทธะนะ หน่อของหัวใจมันเจริญงอกงามขึ้นมา ถ้างอกงามขึ้นมาเห็นใหม่ คุณิ ในมุตโตทัย เห็นใหม่ ธรรมสถิตในหัวใจของใคร ธรรมสถิตในใจของพระอรหันต์ สะอาดบริสุทธิ์ทั้งหมด ธรรมสถิตอยู่ในใจของพระอนาคามีเห็นใหม่ มีความสะอาดส่วนหนึ่ง มีความสกปรกส่วนหนึ่ง พระสัทธาคามิ พระโศดาบันเห็นใหม่ มีความสะอาด..

แล้วธรรมที่สถิตอยู่ในหัวใจที่สกปรกละ มันจะเอาธรรมมาจากไหน ธรรมมาจากไหนก็ธรรมมาจากความจำ ความจำก็พูด เวลาไม่มีกุศล ไม่มีสิ่งใดกระทบ มันก็พูดโดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อใดมันมีลาภสักการะ มีสิ่งใดที่มันเป็นเครื่องล่อ มันจะกล่าวถึงคู่พุทธพจน์ มันจะอ้างอิง อ้างอิงไปหมดเลย เพื่อเราๆ เห็นใหม่เพื่อใคร ก็เพื่อลาภ เพื่อสิ่งต่างๆ

ธรรมสถิตในหัวใจของใคร ธรรมสถิตในหัวใจของครูบาอาจารย์เราที่สะอาดบริสุทธิ์ มันจะเป็นธรรมที่สะอาดบริสุทธิ์ ธรรมสะอาดบริสุทธิ์เพื่อใคร เพื่อหัวใจของครูบาอาจารย์เราหรือ? ในเมื่อมันเป็นธรรมแล้ว มันต้องเอาสิ่งใดไปเติมอีกเห็นใหม่ ไม่ต้องการสิ่งใดๆ อีกแล้ว เพราะจิตมันเป็นธรรม เติมไม่ได้ น้ำมันล้นแก้ว มันเพื่อใคร ก็

เพื่อสังฆะ ก็เพื่อสังคม เพื่อธรรม เพื่อรัตนตรัย เพื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อศาสนา เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของศาสนาไป เพื่อสิ่งนั้นถึงแบกรับภาระไปเห็นใหม่

ดูว่าพฤติกรรม พฤติกรรม เวลาการแสดงออกทำไมมันจูนเฉียวขนาดนั้น มันเป็นอาการของธรรมที่มันแสดงออกมาจากใจที่มันเป็นธรรมนะ น้ำสะอาดที่มันชำระสิ่งสกปรก มันก็ต้องมีอาการของมัน แต่เราก็ไปเลือกกัน เราไปคัดแยกกัน ไม่ได้ๆ สิ่งนี้เป็นกิเลส ถ้าสิ่งนี้เป็นกิเลสหมด กิเลสในหัวใจก็เป็นกิเลสหมด เราเกิดมา เกิดมาโดยกิเลสทั้งนั้นนะ คนที่เกิดมาทุกคนมีกิเลส แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็มีกิเลส

แต่กิเลสสิ่งนี้เกิดขึ้นมาเพราะมันยังมีสิ่งอยู่เหมือนกับ สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีร่างกายอยู่ เพราะการเกิดมา เกิดโดยกิเลส แต่ทำความสะอาดของใจแล้ว มันยังมีร่างกายอยู่ เพราะมันยังไม่ถึงวาระของการดับ ถ้าถึงวาระของการดับแล้วก็เป็อนุปาติเสสนิพพานคือสิ้นชีวิตไป เป็นความสะอาดบริสุทธิ์ มันสะอาดตั้งแต่ในหัวใจอยู่แล้ว กิเลสมันตายตั้งแต่ขนาดที่ว่าสมุจเฉทปหาน ตั้งแต่มรรคญาณเกิดขึ้นขนาดนั้น กิเลสมันตายอยู่แล้ว ใจดวงนี้มัน ไม่มีที่ตั้ง มันไม่มีสิ่งใดๆ เลย แต่ในเมื่อมันเป็นบุญวาสนาที่ว่า มันยังสถิตอยู่ในร่างกายที่ยังมีชีวิตอยู่นี้ไ้

พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิต พระอรหันต์นี้ตายแล้วเห็นใหม่ มันถึงเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ แล้วสิ่งที่เป็นสะอาดบริสุทธิ์อย่างนี้มันแสดงออกมามันเหมือนกับฝนตก ฝนตกฟ้าร้อง ถ้าฝนกระหน่ำลงมาเรามีความร่มเย็นเป็นสุขของเรา

ครูบาอาจารย์ที่มีคุณธรรม แสดงธรรมนะเหมือนฝนตกฟ้าร้องเลย ฟังขนาดไหน มันก็มีความร่มเย็นเป็นสุข แต่ถ้ามันเป็นฝนกรดละ มันเป็นฝนพิษ มันตกลงมาแล้วใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้เลย ทำให้ต้นไม้ตายด้วย ใช้ประโยชน์อะไรก็ไม่ได้ เพราะมันแสดงออกมาจากใจที่สกปรก

ถ้าใจสกปรกมันแสดงออกมาก็เพื่อประโยชน์ของมัน สิ่งนี้มันแสดงออกมาแล้วมันเพื่อศาสนาใหม่ ถ้าเพื่อศาสนา มันต้องเจริญรุ่งเรืองสิ แสดงธรรมขึ้นมาแล้ว มีแต่ความร่มเย็นเป็นสุขสิ

เวลาฝนตกขึ้นมาแล้วต้นไม้ต่างๆ มีแต่ความเจริญงอกงาม มีความชุ่มชื้น มีความร่มเย็นเป็นสุขสิ แต่ถ้าเป็นฝนพิษขึ้นมาเนะ เขาต้องตั้งงบประมาณมาชำระล้างมันอีกนะ ต้องตั้งงบประมาณเพื่อมาฟื้นฟูๆ สิ่งที่เป็นพิษขึ้นมาฟื้นฟูก็เพื่อมนุษย์อีกล่ะ มนุษย์ของโลกนี่นะ สิ่งนี้มันมีกับเรานะ เราเป็นนักรบ สิ่งต่างๆ เราต้องมีจุดยืน เราต้องมีกำลังของเรา เราต้องตั้งใจของเราเนะ

เพราะอะไร เพราะคุณิ วันนี้วันสำคัญทางศาสนา แม้แต่ทางคฤหัสถ์เขายังใส่ใจ เขายังค้นคว้า เขายังต้องการของเขา เราเป็นนักรบเนะ เราเป็นตัวแทน ตัวแทนเห็นใหม่ สังฆะ สมมุติสังฆะ สมมุติสังฆะถ้าเราสร้างขึ้นมานั้นก็เป็นอริยสังฆะจากภายใน ถ้าอริยสังฆะจากภายใน มันองอาจกล้าหาญนะ

คนเราทำงานได้ ทำงานเป็น สิ่งใดมันก็ทำได้เนะ ทำงานไม่ได้ ทำงานไม่เป็น อาศัยเขานะ ทุกชั้นนะ ถ้าทำได้ทำเป็น เราจะไม่ทุกข์ เราจะองอาจกล้าหาญในสังคม แม้แต่ศีล ถ้าศีลเราบริสุทธิ์ จะสังคมไหนเราก็เข้าได้ ยิ่งธรรมะมาได้เลย

เวลาครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นธรรมเห็นใหม่ ขอให้ถามมา ขอให้ถามมาเลย แต่ถ้าแสดงออกไป แสดงออกไปอย่างไร เพราะอะไร เพราะน้ำพริกถ้วยเดียวกับน้ำทะเล มันแข่งกันไม่ได้หรอก หัวใจดวงหนึ่ง จุดหนึ่งของวิญญะ แล้วสิ่งที่สกปรกเป็นล้านๆๆๆ นับไม่ได้เลย แล้วมันจะเทียบได้อย่างไร แล้วเวลาแสดงออกมา ถ้าให้แสดงออกมาจะแสดงออกมาได้อย่างไร

ถึงเวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปัจจุตัง เป็นสันติภูฎิโก จากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นเป็นเอง สิ่งต่างๆ เป็นเองอย่างนั้น แต่เวลาแสดงออกมา ถามมาก็เพื่อใจดวงนั้น การถามมาคือสิ่งต่างๆ ที่ล่งเลตงสัยมันเป็นประโยชน์ใจ เป็นประโยชน์กับบุคคลคนนั้น เป็นประโยชน์กับขณะปัจจุบันนั้น

สิ่งที่ปัจจุบันนั้นเพื่อประโยชน์ แล้วน่าสลดสังเวชมาก ถ้าครูบาอาจารย์ของเรา ล่วงไปๆ แล้วมันจะมีใครเป็นผู้บอกกล่าวล่ะ มันจะมีอะไรอีกที่จะเป็นประโยชน์กับเราล่ะ สังคมมันจะเรียวแหลม ศาสนาจะเสื่อม เสื่อมมาจากไหน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้แล้ว ศาสนาจะเสื่อมก็เสื่อมจากภิกษุ จากนักรบ จากเจ้าของบริษัทเรา จะไม่เสื่อมมาจากนอกบริษัท ในศาสนาพุทธนี้ แล้วนี่สิ่งนี้เราจะชวนขวายเป็นใหม่ เราจะจำนนใหม่ เราจะเข้มแข็งใหม่ ถ้าเราเข้มแข็งนะ เรามองไปที่โลก ทำไมเขาชวนขวายเป็นกันขนาดนั้น ทำไมเขาแสวงหากันขนาดนั้น เราเป็นนักรบแท้ๆ ทำไมเราไม่แสวงหาของเรา ทำไมเราไม่ทำงานของเรา

กิจจากภายนอกเห็นใหม่ ธุรกิจภายนอก ธุรกิจจากภายใน กิจจัญณ สัจจัญณ ในธรรมจักรเห็นใหม่ ถ้าไม่มีกิจจัญณ สัจจัญณ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ปฏิญาณตนเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ปัญจวัคคีย์เธอได้ยินใหม่ “เราพูดคำนี้เธอได้ยินใหม่ เคยบอกใหม่ที่เราเป็นพระอรหันต์ เคยบอกใหม่” เพราะเป็นสุภาพบุรุษ สิ่งที่ไม่เป็นจริงไม่กล้าพูดหรือ เพราะสุภาพบุรุษ ออกุศลสิ่งที่เป็นความหลอกลวงพูดไม่ได้ พูดไม่ได้หรือ มันพูดออกมาจากใจไม่ได้ เพราะถ้าใจไม่พูด มันจะพูดออกมาจากปากได้ไง มันเป็นไปไม่ได้

แต่นี้เราบอกเห็นใหม่ เพราะมันมีกิจจัญณ สัจจัญณ เราถึงปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ ให้เงี้ยวหลงฟัง ทเวเม ภิกขเว สิ่งที่ปัญจวัคคีย์ทั้งมาก็เพราะเหตุนี้ไง เหตุนี้เริ่มต้นตั้งแต่อดอาหาร แล้วออกไปฉันอาหารของนางสุชาดา ทเวเม ภิกขเว ทางสองส่วนเลย

การอรรถกถาโยคกัณโถก กามสุขัลลิกานุโยคกัณโถก แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ่งที่เกิดขึ้นมา ที่ปัญจวัคคีย์นั้นเห็นนี่ผิดหมดเลย มัชฌิมาปฏิปทาอยู่ที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าขึ้นมาเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาเอง เงี้ยวหลงฟังเทศน์ธรรมจักรเห็นใหม่ ญาณัง อุทะปาที ปัญญา อุทะปาที วิชชา อุทะปาที อาโลโก อุทะปาที, ความสว่างของปัญญามันจะเกิดอย่างนี้ เกิดอย่างนี้ เกิดอย่างนี้ พระอัญญาโกณฑัญญะใช้ปัญญาตาม ฟังนะ! ใช้ปัญญาตามนะ เพราะว่าปัญญามันเกิด เพราะใช้ปัญญาตาม

พอใช้ปัญญาตามไป เหมือนกับผู้ใหญ่ของเด็กเห็นใหม่ เดินตามมา จูงมือเดินตามมาเลย พระอัญญาโกณฑัญญะ “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา” อากาของใจที่เกิดขึ้น เกิดดับเกิดดับมันเป็นเรื่องของมัน

จิตที่จิตอวิชา ที่มันไปเกาะเกี่ยวกับสิ่งนั้นเห็นใหม่ มันเกิดมันตอบสนองกัน สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา มันดับธรรมดาเป็นธรรมชาติของมัน แต่ที่มันดับธรรมดาโดยปัญญาของพระอัญญาโกณฑัญญะ โดยปัญญาญาณที่เห็นจากภายใน

สิ่งใดสิ่งหนึ่งมันเกิดขึ้นเป็นธรรมดา แล้วสิ่งที่เข้าไปดับ สิ่งทีเข้าไปทำลาย ถ้าไม่มีสิ่งที่เข้าไปทำลายมันจะมีกิจจญาณ สัจจญาณ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศนาว่าการอยู่ได้อย่างไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการอยู่เห็นใหม่ ถ้าไม่มีกิจจญาณ สัจจญาณ เราจะไปปฏิบัติตน แล้วนี่พระอัญญาโกณฑัญญะเดินตามมา กิจจญาณ สัจจญาณ ที่เห็นในปัญญาของพระอัญญาโกณฑัญญะเห็นตามเห็นใหม่

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “อัญญาโกณฑัญญะ รู้แล้วหนอๆ” เป็นสังฆธรรมความจริงเหมือนกัน สิ่งนี้ก็เหมือนกันเห็นใหม่ นี่เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก สงฆ์องค์แรกของโลก เห็นใหม่ สงฆ์องค์แรกของโลกตั้งแต่พระโศคาบ้นขึ้นไป

แล้ววันนี้วันสำคัญ ผลของวันมาฆบูชา สงฆ์ ๑,๒๕๐ องค์ ผลงานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอหิภิกขุบวชให้เอง แล้วเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด แล้วมรดกตกทอดมาถึงเรา แล้วเราก็เป็นนักรบ เราก็เป็นภิกษุ เราไม่ใช่เอหิภิกขุ เราตุตถกรรม เราอุบัติขึ้นมาในสงฆ์ สงฆ์อุบัติขึ้นมาถูกต้อง เราเป็นนักรบโดยสมบูรณ์ เราต้องตั้งใจ เราต้องมีความอดุทธสาหะ แล้วเราจะต้องทำเอหิภิกขุในหัวใจของเรา

เราจะบวชใจเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะแก้ไขกิเลสของเรา สิ่งใดที่มันขัดแย้ง มันเป็นกิเลสเครื่องขวางใจ เราพยายามปิดออก ครูบาอาจารย์เทศน์ขนาดไหน นี่นะ มันก็เป็นธรรมของครูบาอาจารย์ของเรา แต่ถ้ามันเป็นการกระทำ กิจจญาณ เราปิดสิ่งที่มันเป็นความชั่วช้า สิ่งที่ขวางใจ เราต้องใช้สติ เราต้องใช้ปัญญาของเราปิดออก

ถ้าเราปิดออก เราแก้ไขออกเห็นใหม่ โอกาสเรามี โอกาสนะ โอกาสเฉยๆ โอกาสมันยังไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงมันจะเป็นกิจจญาณ มันจะเป็นการกระทำที่มันเป็นมรรคญาณ แล้วมันทำลายอยู่ในหัวใจ แล้วจะซึ่งในธรรมขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วจะไม่มีกุศลในหัวใจ จะไม่ก้าวล่วงในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สิ่งนี้เป็นหนทาง มันเป็นที่เราจะจรรโลงไว้ให้กับศากยบุตร ให้อุณฺชนรุ่นหลังได้ก้าวเดินตาม สิ่งที่กำลังเดินตามเพื่อจรรโลงศาสนา จรรโลงศาสนาในหัวใจของภิกษุ ถ้าในใจของภิกษุมีธรรมในหัวใจ มันจะเป็นเครื่องดำเนิน มันจะเป็นแสงสว่างให้กับสังคม มันจะเป็นสิ่งต่างๆ จรรโลงสังคมให้ร่มเย็นเป็นสุข ไม่ให้มีความทุกข์ เบียดเบียนกันจนเป็นความทุกข์อยู่เหมือนกันขนาดนี้ เอวัง